مجله دانشگاه علوم پزشکی جیرفت

سال ۱ (۲)، آذر ۱۳۹۳، صفحه ۱۳۸-۱۳۱

مقاله پژوهشی

بررسی شیوع سردرد و سنجش ناتوانی‌های ناشی از آن در کارمندان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان در سال ۱۳۹۱

منیره روانبخش[۱]، زهرا صالحی[۲]، فاطمه عرب بنی‌اسد[۳]، امیر مقدم‌احمدی[۴]، رضوان صدرمحمدی[۵]، رضا بیدکی[۶*]

[۱]کارشناس مدیریت برنامه‌ریزی آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران

[۲]دانشجوی پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران

[۳]پزشک عمومی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران

[۴]استادیار، گروه نورولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان ایران

[۵]مربی، گروه روانشناسی، موسسه آموزش عالی کار، رفسنجان، ایران

[۶]استادیار، گروه روانپزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران

چکیده

مقدمه: سردرد به عنوان یکی از شکایت‌های شایع بشر امروزی مطرح است، ۹۰ درصد افراد حداقل یک بار در سال دچار سردرد می‌شوند. سردرد را می‌توان یکی ازعوامل اصلی کاهش بازده کاری و انجام اقدامات تشخیصی دانست. با توجه به اینکه کارمندان پایه و اساس سازمان‌های دولتی می‌باشند و درصد بالایی از آن‌ها دچار سردردهای شدیدی هستند؛ این پژوهش با هدف بررسی میزان شیوع سردرد و ناتوانی‌های ناشی از آن در کارمندان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان شکل گرفت.

روش کار: در این مطالعه ۶۰۰ نفر از کارمندان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان به شیوه تصادفی ساده انتخاب شدند و مورد مطالعه قرار گرفتند. در این پژوهش از فرم بتای پرسش‌نامه سنجش ناتوانی ناشی از سردرد و پرسش‌نامه اطلاعات دموگرافیک استفاده شد. داده‌ها توسط نرم‌افزار $SPSS_{19}$ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و سطح معنی‌داری $P\leq ۰/۰۵$ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: با توجه به نتایج به‌دست آمده در جنس مؤنث و افراد با سطح درآمد زیر ۳۰۰ هزار تومان سردرد و آسیب ناشی از آن به طور معنی‌داری بیش‌تر بود. هم‌چنین با کاهش سن و کاهش سطح تحصیلات سردرد بیشتر می شد، که با آسیب‌های ناشی از سردرد از لحاظ عاطفی و کارکردی مرتبط بوده است.

نتیجه‌گیری: یافته‌های مطالعه نشان می‌دهد که سردرد در کارمندان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان شیوع بالایی دارد. سردرد و ناتوانی‌های حاصل از آن می‌تواند در بازده کاری کارمندان تأثیر منفی داشته باشد.

کلید واژه‌ها : سردرد، ناتوانی، کار

اطلاعات مقاله

دریافت : ۱۳۹۳/۰۶/۰۷

پذیرش : ۱۳۹۳/۰۷/۲۳

***مولف مسئول**

ایران، رفسنجان، بیمارستان مرادی، بخش اعصاب و روان

تلفن: ۰۳۹۱۵۲۳۰۰۸۱

نمابر: ۰۳۹۱۵۲۳۰۰۸۶

پست الکترونیک:

Reza_Bidaki@yahoo.com

Journal of Jiroft University of Medical Sciences

Vol. 1, No. 2, December 2014, P.131-138

Original Article

Study of Headache Prevalence and Measuring of Related Disabilities on Employees of Rafsanjan University of Medical Sciences in 2012

Monire Ravanbakhsh[1], Zahra Salehi[2], Fatame Arab Bani Asadi[3], Amir Moghadam Ahmadi[4], Rezvan Sadr Mohammadi[5], Reza Bidaki[6*]

[1]Undergraduate Management Education Planning, Rafsanjani University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran
[2]Medical Student, School of Medicine, Rafsanjani University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran
[3]MD, Rafsanjani University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran
[4]Assistant Professor, Department of Neurology, School of Medicine, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran
[5]Lecturer, Department of Psychology, Kar haigher Education Institute, Rafsanjani, Iran
[6]Assistant Professor, Department of Psychiatrisy, School of Medicine, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran
Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran

Abstract

Introduction: Headache has become one of the common complaints by general population in recent days. 90 % of people experience at least one episodes of headache in a year،and one of the major causes for reduction of emotional and functional effectiveness of community and therefore increase in diagnostic evaluations by doctors. Because of the major role of staff in government bureaus and also because of high prevalence of headache in this group research on different aspects of headache in this subgroup of general population seems to be rescannable.Purpose of this study was to investigate the prevalence of headache and measuring disability of the employees Rafsanjan university of medical sciences in 2012.

Methods: In this study beta version of Headache disability Index (HDI) questionnaire were applied. This questionnaire consists of one demographic data section and another section for characteristic aspects of headache. After explaining different aspect of this research and questionnaire, then collected data were entered to SPSS-19. P values < 0.05 were considered to be significant. In this study 600 of Rafsanjan medical sciences university staff were asked to fill out the questionnaire.

Results: Headache was more common between female groups than male groups significantly. According to this study headache and its complications were significantly higher in female sex and income less than 300000 Tomans. Also prevalence of headache in younger population and less educated people was higher than other subgroups, which caused more impairment in functional and emotional capacity of population.

Conclusion: The study findings suggest that the headache has high prevalence in employees of Rafsanjan University of medical sciences. Pain and disability resulting from it can have a negative impact on employees' work efficiency.

Keywords: Headache, Disability, Work

Article Info
Received: Aug. 29, 2014
Accepted: Oct. 15, 2014

***Corresponding Author:**
Department of Psychiatrisy, Moradi Hospital, Rafsanjan, Iran

Tel: +983915230081

Fax: +983915230086

Email:

Reza_Bidaki@yahoo.com

Vancouver referencing:
Ravanbakhsh M, Salehi Z, Arab Bani-Asadi F, Moghadam Ahmadi A, Sadr Mohammadi R, Bidaki R. Study of Headache Prevalence and Measuring of Related Disabilities on Employees of Rafsanjan University of Medical Sciences in 2012. *Journal of Jiroft University of Medical Sciences* 2014; 1(1): 131-138.

مقدمه

سردرد به عنوان یکی از شکایت‌های شایع بشر امروزی مطرح است که ۹۰ درصد افراد حداقل یک بار در سال دچار سردرد می‌شوند. سردرد ممکن است در میان حدود یک درصد این افراد، نشانه‌ای از یک بیماری زمینه‌ای جدی باشد (۱). سردرد شدید و ناتوان‌کننده در ۴۰ درصد افراد کل جهان وجود دارد که ۳۰ درصد افراد جامعه به علت ابتلاء به آن به پزشک مراجعه می‌کنند. بیش‌تر از نیمی از بیماران که توسط پزشکان ویزیت شده‌اند، از سردرد شکایت داشته اند. بر این اساس می‌توان از آن به‌عنوان نُهمین علت مراجعه به پزشک و عامل اصلی کاهش بازده کاری و افزایش انجام اقدامات تشخیصی نام برد (۲-۵). شیوع سردرد عصبی با سن و جنس متفاوت است و در کشورهای غربی و شرقی آمارهای متفاوتی ارائه شده است (۶). سردرد بر فعالیت‌های شغلی و اجتماعی افراد تأثیر بسزایی دارد. نتایج مطالعه اسمیت و مارتین با هدف بررسی شیوع سردرد در نوجوانان، نشان داد که غیبت از مدرسه در دانش‌آموزان با سردرد مداوم، بیش‌تر از افراد با سردرد غیرمداوم یا بدون سردرد بوده است (۷). هم‌چنین دیولند و همکاران در پژوهشی تحت عنوان تأثیر میگرن بر کار، اظهار داشتند که ۴۶ درصد افراد مبتلا به سردرد حداقل یک روز غیبت از مدرسه یا کار را داشتند که میانگین غیبت از مدرسه یا کار به علت میگرن ۱/۹ درصد در مدت شش ماه بوده است (۸). شیوع سردرد میگرنی در جمعیت عمومی تقریباً ۱۰٪ می‌باشد و در زنان ۲ تا ۳ برابر شایع‌تر از مردان می‌باشد؛ که بیشترین شیوع آن بین سنین ۲۵ تا ۵۵ سال است. متوسط حمله میگرن ۲-۱ حمله در ماه است؛ اما ممکن است تا ۱۰۰ حمله در سال هم برسد (۹).

سر درد عصبی یکی از شایع‌ترین انواع سردرد می‌باشد؛ که اکثراً به‌طور ناگهانی و گاهی به‌طور مزمن ظاهر می شود. اکثر افراد پس از یک ناراحتی دچار سردرد شده که پس از برطرف شدن، سردرد نیز برطرف می‌گردد. اکثر افراد دچار سردرد، از علت آن آگاه نیستند و تنها هدف آن‌ها درمان سردرد است. بر این اساس سردرد آن‌ها پس از تسکینی موقت، مجدداً عود می‌کند و آن‌ها از این درمان طولانی خسته می‌شوند. لذا با آگاهی کامل از علل سردرد، می‌توان از عود مکرر آن کاست (۱۰).

با توجه به این‌که کارمندان از ارکان اصلی سازمان‌های دولتی هستند و نیز توجه به این امر که شیوع سردرد می‌تواند بر سلامت و بازدهی کاری کارمندان داشته باشد (۱۱)؛ انجام مطالعه‌ای در میان کارمندان و بررسی عوامل مؤثر بر سردرد می‌تواند در افزایش سلامتی و بهبود کارایی این قشر از جامعه مفید باشد. لذا هدف از پژوهش حاضر، بررسی میزان شیوع سردرد و ناتوانی‌های ناشی از آن در کارمندان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان بود.

روش کار

پژوهش مطالعه حاضر از نوع توصیفی و مقطعی است. جامعه پژوهش شامل کلیه کارمندان شاغل در بخش اداری دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان بود. با توجه به هدف اصلی مطالعه، تعداد ۶۰۰ نفر از کارمندان با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند.

شرکت در مطالعه کاملاً اختیاری بود و داوطلب کاملا آزاد بود که از شرکت در مطالعه امتناع نموده و از پژوهش مذکور خارج شود.به شرکت‌کنندگان در پژوهش این اطمینان داده شد که اطلاعات کاملاً محرمانه و صرفاً جهت مقاصد مطالعه به کار گرفته می‌شود و هویت افراد در چارچوب موازین اخلاق در پژوهش محرمانه خواهد ماند. در ضمن مجوز اخلاقی از شورای پژوهشی دانشگاه کسب گردید.

در این مطالعه از فرم بتای پرسش‌نامه سنجش ناتوانی ناشی از سردرد (**HDI**[1]) استفاده شد. این ابزار دارای ۲۵ سوال می‌باشد، که مشکلات فرد در اثر ابتلا به سردرد را مورد

[1] HeadacheDisabilityInventory

سنجش قرار می‌دهد. این مشکلات در دو بعد عاطفی و کارکردی متمایز می‌گردند. در بعد عاطفی احساسات ناخوشایند ناشی از سردرد (خشم، ناامیدی، نگرانی، اضطراب و افسردگی، ناکامی) و در بعد کارکردی محدودیت هایی که سردرد در فعالیت‌ها و زندگی شخصی و اجتماعی بیمار ایجاد می کند، را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. فرد در هر سوال به یکی از عبارت‌های شدید، متوسط یا خفیف پاسخ می‌دهد. شیوه نمره‌دهی به این صورت بود که به پاسخ شدید (بلی) نمره ۴، متوسط (گاهی اوقات) نمره۲، و به پاسخ خفیف (خیر) نمره صفر تعلق گرفت. نمره کل فرد بین صفر تا ۸۸ متغیر است. حداکثر نمره بعد عاطفی ۴۴ و حداکثر نمره بعد کارکردی ۴۴ است. در این پرسش‌نامه کسب نمره بیشتر نشانگر بالاتر بودن میزان ناتوانی تجربه شده است (۱۲).

این ابزار از اعتبار وروایی بسیار مطلوبی برخوردار است. ضریب همبستگی هر یک از ابعاد عاطفی و کارکردی با نمره کل پرسش‌نامه ۰/۸۹و ضریب پایایی مبتنی بر روش بازآزمایی، برای کل آزمون، بعد عاطفی و بعد کارکردی ۰/۸۳ ، ۰/ ۸۲ و ۰/۷۶ بر آورد شده است(۱۲).

اطلاعات پس از جمع‌آوری توسط نرم افزار $SPSS_{19}$ تجزیه و تحلیل شدند. جهت مقایسه میانگین متغیرهای کمی در سطوح مختلف متغیرهای کیفی، از آزمون t-test دو نمونه-ای یا Anova و جهت بررسی ارتباط متغیرهای کیفی و بیماری سردرد، از آزمون خی دو (chi-square) و جهت بررسی ارتباط متغیرهای کمی با هم از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. سطح معنی‌داری برابر ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

۷۸/۸ درصد شرکت‌کنندگان در این مطالعه از سردرد رنج می‌بردند. جدول ۱ ویژگی‌های جمعیت شناختی شرکت-کنندگان در مطالعه را نشان می‌دهد. شیوع سردرد در جامعه مورد مطالعه بر حسب جنس و سن در افراد شرکت‌کننده در مطالعه در جداول شماره ۲ و ۳ آمده است. نتایج نشان می‌دهد که ۸۱ درصد از زنان کارمند و ۶۷ درصد از مردان کارمند از سردرد رنج می‌برند (جدول ۲). بالاترین شیوع سردرد در گروه سنی کمتر از ۳۰ سال دیده شد؛ به این ترتیب که ۹۵/۱ درصد افراد در این رده سنی از سردرد شاکی بودند. در مقابل میزان شیوع سردرد در گروه سنی بالاتر از ۵۰ سال، تنها ۳۱/۲ درصد بود.

نتایج بررسی ارتباط بین نمره بعد عاطفی و کارکردی با وضعیت تأهل در جدول ۴ ذکر شده است. رابطه بین میانگین تعداد ساعات سر درد در روز و میزان درآمد کارمندان دانشگاه در نمودار ۱ آمده است. هم‌چنین در این مطالعه بین ناتوانی ناشی از سردرد و جنسیت ارتباط معنی‌داری وجود نداشت (P=۰/۱۳۳).

بحث

در این مطالعه شیوع سردرد از بُعد عاطفی و کارکردی در میان ۶۰۰ نفر از کارمندان شاغل در بخش اداری دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان مورد بررسی قرار گرفت. براساس نتایج این مطالعه میزان شیوع سردرد در کارمندان شاغل در بخش اداری دانشگاه تقریباً مشابه یافته‌های پژوهش‌های دیگر است.آمایو و همکاران در مطالعه‌ای به بررسی سردردهای ناتوان‌کننده بر روی ۷۱۱ دانشجوی پزشکی پرداختند؛ نتایج مطالعه آنها نشان داد که ۸۷ درصد دانشجویان حداقل یک حمله سردرد را در طول ۶ ماه تجربه کرده بودند. هم‌چنین ۵۰ درصد این افراد مبتلا به سردرد تنشی و ۳۸ درصد مبتلا به سردرد میگرنی بودند (۱۳). نتایج مشابهی در دو مطالعه راک و همکاران در سال ۲۰۰۳ با عنوان حضور در کار با سردرد و تأثیر اقتصادی آن و مطالعه یکایناک و همکاران که با هدف بررسی ویژگی‌های اپیدمیولوژیک و بالینی سردرد و ارتباط آن با جنبه‌های روانی دانشجویان که در سال ۲۰۰۷ میلادی انجام شد، به‌دست آمد (۱۴-۱۵). شیوع یک ساله سردرد در مطالعه خسروی و همکاران نیز که به بررسی شیوع میگرن و سردرد تنشی و ارتباط آن با کیفیت خواب در پرستاران و ماماهای شاغل در

دانشگاه علوم پزشکی شاهرود پرداختند، برابر با ۸۵/۵ درصد گزارش شد (۱۶).

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان در مطالعه

	جنسیت		سن			وضعیت تأهل		وضعیت استخدامی				جمع کل
	مرد	زن	>۳۰	۴۰-۳۰	۵۰-۴۰	<۵۰	مجرد	متاهل	قراردادی	پیمانی	رسمی	سایر	
تعداد	۱۲۸	۴۷۲	۱۸۷	۲۱۴	۱۸۳	۱۶	۱۲۹	۴۷۱	۲۱۳	۷۳	۲۴۸	۶۶	۶۰۰
درصد	۲۱	۷۹	۳۱/۲	۳۵/۶	۳۰/۵	۲/۷	۲۲/۵	۷۷/۵	۳۵/۴	۱۲/۳	۴۱/۳	۱۱	۱۰۰

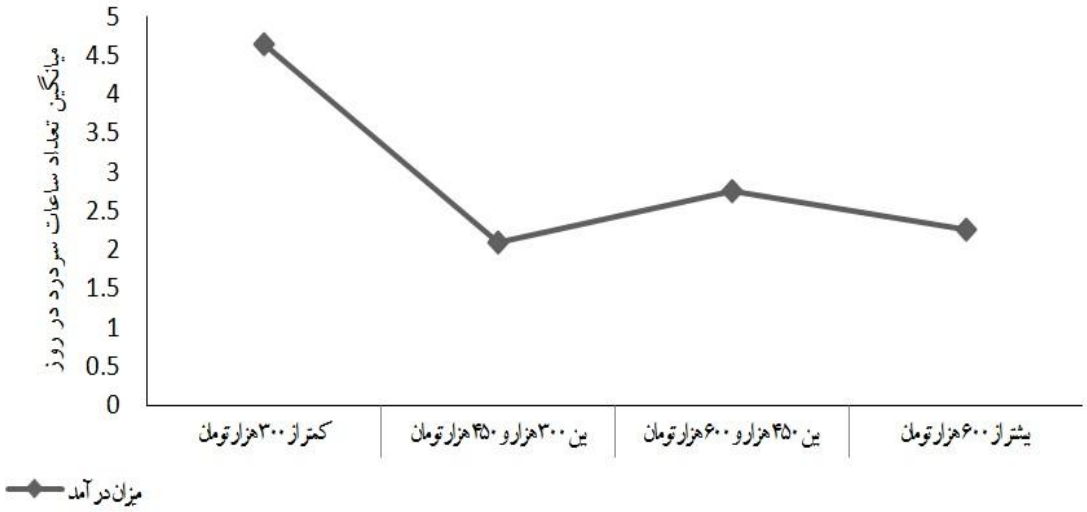

نمودار ۱: رابطه بین میانگین تعداد ساعات سردرد در روز و میزان درآمد (P=۰/۱۷)

جدول ۲: فراوانی شیوع سردرد در جامعه مورد مطالعه بر حسب جنس

سردرد	جنسیت		کل	P-value
	مذکر	مونث		
دارد	۸۷	۳۸۶	۴۷۳	
ندارد	۴۱	۸۶	۱۲۷	۰/۰۰۱
کل	۱۲۸	۴۷۲		

در مطالعه صدرالدینی و همکاران که با هدف بررسی شیوع انواع سردرد در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریزانجام شد، شیوع سردرد ۵۴,۴ درصد بود (۱۷).

جدول۳: فراوانی شیوع سردرد در جامعه مورد مطالعه بر حسب سن

سردرد	گروههای سنی				کل	P-value
	کمتر از ۳۰سال	۳۰ تا ۴۰ سال	۴۰ تا ۵۰ سال	بالاتر از ۵۰ سال		
دارد	۱۷۸	۱۵۶	۱۳۴	۵	۴۷۳	
ندارد	۹	۵۸	۴۹	۱۱	۱۲۷	<۰/۰۰۰۱
کل	۱۸۷	۲۱۴	۱۸۳	۱۶	۶۰۰	

جدول ٤: نتایج بررسی ارتباط بین نمره بعد عاطفی و کارکردی با وضعیت تأهل

	وضعیت تاهل	تعداد	میانگین	انحراف معیار	انحراف استاندارد	P-value	فاصله اطمینان
بعد عاطفی	مجرد	۹۳	۱۷/۲۹	۹/۱۵	۰/۹۴	<۰/۰۰۰۱	۱۵/۰۴-۱۹/۱۷
	متاهل	۳۴۳	۱۴/۳۷	۹/۰۱	۰/۴۸		۱۳/۴۱-۱۵/۳۲
	غیره	۴	۴۲	۰	۰		-
بعد کارکردی	مجرد	۹۳	۱۷/۲۶	۶/۹۳	۰/۷۲	<۰/۰۰۰۱	۱۵/۸۴-۱۸/۷۰
	متاهل	۳۴۳	۱۳/۳۲	۷/۲۵	۰/۳۹		۱۲/۵۵-۱۴/۰۹
	غیره	۴	۳۴	۰	۰		-

مدارا و همکاران نیز در مطالعه‌ای که به بررسی شیوع سردرد تنشی و میگرنی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ایلام پرداختند، شیوع سردرد در بین دانشجویان را ۶۳/۴ درصد اعلام کردند (۱۸). این تفاوت‌ها در میزان بروز سردرد می‌تواند از شرایط آب و هوایی و وضعیت اقتصادی- اجتماعی و میزان دسترسی به امکانات در مناطق تحت بررسی نشأت گرفته باشد.

نتایج پژوهش بیدکی و همکاران (۱۳۹۰) در بررسی شیوع سردرد در میان ۳۸۱ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان حاکی از این بود که ۲۹/۷ درصد دانشجویان به سردرد میگرنی، ۳۷/۲ درصد به سردرد تنشی، ۲/۶ درصد به سینوزیت و ۵/۲ درصد به سردردهای طبقه‌بندی نشده مبتلا بودند (۱۹).

در مطالعه حاضر شیوع سردرد میان جنس مؤنث معنی‌دار بود (۸۱ درصد از زنان و ۶۷ درصد از مردان سردرد داشتند: P=0.001). شاید بتوان این اختلاف را ناشی از اختلالات هورمونی یا مصرف داروهای ضد بارداری در زنان دانست. در این زمینه محققین دانشگاه گریفت استرالیا اظهار داشتند که ناحیه‌ای در کروموزوم X وجود دارد که با میگرن مرتبط است (۲۰). در پژوهش بسیسو و همکاران نیز دختران بیش‌تر از پسران (۸۱ درصد در برابر ۸۶/۵ درصد) به سردرد مبتلا بودند (۲۱). هم‌چنین براساس مطالعه بیوگدایسی و همکاران نیز بین جنسیت و ابتلا به سردرد ارتباط معنی‌دار وجود داشت (۲۲). براساس نتایج مطالعه احمدی و همکاران نیز سردرد در جنس مونث (۶۱/۲ درصد) شایع‌تر از جنس مذکر بود (۲۳). در حالی که در مطالعه آیت‌الهی و همکاران که به بررسی شیوع میگرن و سردرد تنشی و همبسته‌های آن در دانش آموزان دبستانی شیراز انجام شد؛ شیوع میگرن در دو جنس پسر و دختر تفاوتی نداشت (۲۴). البته احتمالاً تفاوت پژوهش آیت الهی و همکاران با مطالعه حاضر و دیگر پژوهش مذکور، به دلیل تفاوت بازه‌ی سنی در جامعه مورد بررسی باشد.در پژوهش حاضر بعد عاطفی و کارکردی سردرد نیز مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاکی از این بود که جنس مؤنث از نظر عاطفی و کارکردی بیشتر از جنس مذکر از سردرد رنج می برد که این ارتباط در بعد کارکردی هم معنی‌دار بود.

در مطالعه حاضر سردرد در گروه سنی کمتر از ۳۰ سال از مابقی گروه‌ها شایع‌تر بود. به این ترتیب که با افزایش سن سردرد کاهش می‌یافت؛ گروه سنی زیر ۳۰ سال از نظر عاطفی و گروه سنی ۴۰-۳۰ سال از نظر کارکردی بیش‌تر از گروههای سنی دیگر از سردرد رنج می برند. می‌توان این امر را به دلیل افزایش میزان ثبات در کار و زندگی با بالا رفتن سن از یک سو و شیوع بیش‌تر استرس‌های شغلی، مشکلات اقتصادی-اجتماعی در میان جوانان، محتمل دانست. البته این یافته‌ها با نتیجه پژوهش مارتین و همکاران با عنوان بررسی ارتباط سردرد با ویژگی‌های جمعیت‌شناختی همسو نیست؛ چرا

که در مطالعه اخیر سردرد در گروه سنی بالاتر از ۴۰ سال شایع‌تر گزارش شد (۲۵).

در این پژوهش افراد مجرد نسبت به افراد متأهل بیش‌تر از سردرد رنج می برند (۸۹ درصد). این یافته‌ها مشابه نتیجه پژوهش مدارا و رستم خانی بر روی دانشجویان علوم پزشکی ایلام است (۱۸). هم‌چنین در مطالعه حاضر افرادی که درآمد کمتر از ۳۰۰ هزار تومان داشتند، به طور میانگین ساعات بیشتری در روز سردرد داشتند؛ دلیل این امر را می‌توان در مشکلات اقتصادی و به تبع آن افزایش استرس و نا بسامانی-های روحی در فرد جستجو کرد.

ازجمله محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به عدم دسترسی به تمامی کارکنان به علت مرخصی و سایر دلایل اشاره کرد. با توجه به نتایج این پژوهش پیشنهاد می‌شود بررسی‌های بیش‌تری در رابطه با شناسایی فاکتورهای مؤثر بر ایجاد و تشدید سردرد در میان قشر کارمند صورت گیرد؛ چرا که کارمندان پایه و اساس سازمان‌های دولتی هستند و عدم توجه به این مسائل نه تنها بر سلامت این افراد تأثیر دارد بلکه باعث اختلال در ارائه خدمات توسط آنها به جامعه نیز می‌شود.

نتیجه‌گیری

یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که سردرد در کارمندان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان شیوع بالایی دارد. سردرد و ناتوانی‌های حاصل از آن می‌تواند در بازده کاری کارمندان تأثیر منفی داشته باشد.

تقدیر و تشکر

نویسندگان برخود لازم می‌دانند از تمامی کارمندان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان که ما را در انجام این تحقیق یاری کردند و هم‌چنین از اعضای شورای پژوهشی دانشکده پزشکی رفسنجان تشکرو قدردانی بعمل آورند. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه دانشجوی پزشکی جهت اخذ درجه دکترای پزشکی است و هزینه‌های این مطالعه از بودجه مصوب شورای پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان تأمین گردیده است.

References

1. Mattu A, Goyal DG. Emergency medicine: avoiding the pitfalls and improving the outcomes: John Wiley & Sons; 2008.
2. Ierpina M, Astin J, Giordano J. Mind-body therapies for headache. Am Fam Physician. 2007; 76(10): 1518-22.
3. Unalp A, Dirik E, Kurul S. prevalence and clinical findings of migraine and tension-type headache in adolescents. Pediatr Int 2007; 49(6): 943-9.
4. Mueller L. Diagnosing and managing migraine headache. J Am Osteopath assoc 2007; 107(10 suppl 6): ES10-6.
5. Hu X, Ly Y, Liu X. Line bisection performance in right-handed primary headache suffers. Neurol India 2007; 55(4): 333-7.
6. Benjamin J. SADOC, Virginia A. SADOC, M.D Comprehensive Textbook of Psychiatry; seven editions 1999: 345-50.
7. Smith MS, Martin- Herz SP, Womack WM, Mc Mahon RJ. Recurrent headache in adolescents, nonrefered versus clinic population. Headache 1999; 39(9): 616-24.
8. Dueland AN, Leira R, Burke TA, Hillger EV, Bolge S. The impact of migraine on work, family and Leisure among young women- aultinational study. Curr Med Res opin 2004; 20(10): 1595-1606.
9. Simon RP. Aminoff M. Greenberg DA. Clinical neurology. translated by Maziar Sayedan. 2008.(Persian).
10. Kearney JM, Holm JE, Kearney ML. Chronic Tension-Type Headache: An Investigation of the Appraisal Process. Headache: The Journal of Head and Face Pain. 1994;34(6):351-6.
11. Stang PE, Osterhaus JT, Celentano DD.Migraine.Patterne of health care use. Neurology 1994; 44(6 suppl4): 7-55
12. Solomon GD, Dahlof GH. Impact of headache on the individual sufferer. In: Olesen J, Tfelt- Hansen P, Welch KMA. The headaches. Philadelphia: Lippincot Wilkins: A Wolters Klenwar Company; 2000. p: 25-7.
13. Amayo EO, Jowi JO, Njeru EK. Headache associated disability in medical students at the Kenyatta National Hospital, Nairobi. East Afr Med J 2002;79(10):519-23.
14. Raak R, Raak A. Work attendance despite headache and its economic impact: a comparison between two workplaces. Headache 2003 Nov-Dec;43(10):1097-101.

15. Kaynak Key FN, Donmez S, Tuzun U. Epidemiological and clinical characteristics with psychosocial aspects of tension-type headache in Turkish college students. Cephalalgia 2004 Aug;24(8):669-74.
16. Khosravi A, Ranjbar S, Karimi Nasab M. Prevalence of tension and migraine headache and relation between this and quality of sleep in nurses in Shahrod medical university.6th Iranian congress of epidemiology.2010.(Persian).
17. Sadradini A, Pashapour A, Talebi moghadam M,Charsoei S,Sadati B. Prevalenceof types headache in college students in Tabriz university of medical science. Medical journal of Tabriz university of medical science and health services2006;28(3):73-79.(Persian).
18. Modara F, Rostam khani M. Prevalence of tension and migraine headache amonge the students of Ilam medical university. Journal of Ilam university of medical science2008;15(4):13-21.(In Persian)
19. Saesaei Z.Prevalence of headache among the students of Rafsanjan medical university .Phd thesis; Rafsanjan medical university;2011.(In Persian)
20. Nyholt DR, Morley KI, Ferreira MA, Medland SE, Boomsma DI, Heath AC, et al. Genomewide significant linkage to migrainous headache on chromosome 5q21. The American Journal of Human Genetics. 2005;77(3):500-12.
21. Bessisso MS, Bener A, Elsaid MF, Al-Khalaf FA, HuzaimaKA.Pattern of headache in school children in the State of Qatar.Saudi Med J 2005;26(4):566-7
22. Bugdayci R, Ozge A, Sasmaz T, Kurt AO, Kaleagasi H, Karakelle A, et al. Prevalence and factors affecting headache in Turkish schoolchildren. Pediatrics international. 2005;47(3):316-22
23. Ahmadi Ahangar A, Hosseini R. Clinical characteristic and causes headaches in patients referred to neurology clinic of Babol city.Journal of Babol university of medical sceinces2006;8(7).pp 42-37.(Persian).
24. Ayatolahi MT, Sahebi L, Barahani Haghighi A.Epidemiological and clinical characteristic of migraine and tension in hospital staff in Shiraz. Iranian journal of neurology2005;7(24);pp313-304.(In Persian).
25. Martin BC, Dorfmon JH, McMillan JA , McMillan CA. Prevalence of migraine headache and association with sex, age, race and rural/urban residence. A population-based study of Georgia Medicaid recipients. Clin Ther 1994;16(5):855-872.